

mæn en Overenskomst istand mellem Gods-
eiere og Bondevenner — for at bruge et en-
kelt Ord, der tilstræffelig betegner Meningen.
Altsaa det, der var paastaet, var, at der i
Rigsdagen var fremkommen en Overenskomst
mellem Godseiere og Bondevenner med Hensyn
til en Lov paa dette Grundlag, og det lader
sig ikke nægte. At Regjeringen ikke vilde gaae
ind derpaa, skjøndt Overenskomsten fra den ene
Side kun var kommen istand paa den Betingelse,
at Regjeringen vilde tage Initiativet i Sagen,
det lader sig heller ikke nægte; thi Regjerin-
gens Svar igjennem den fungerende Inden-
rigsminister viser tilstræffeligt, at det var Re-
gjeringen, som ikke vilde optage Sagen paa
det Grundlag, hvorpaa den blev tilbudt. Nu
meente det ærede Medlem, at han kunde af-
vise denne historiske Beretning ved at sige, at
der indkom Protester fra en meget stor Deel
af Landets Godseiere imod en Lov paa dette
Grundlag, og at det var dette, som gjorde,
at Regjeringen ikke gik ind paa den omtalte
Overenskomst. Men det forholder sig ingen-
lunde saaledes; thi Tiden imellem Henvendel-
sen fra Folkethingets Udvalg til Regjeringen
paa dette Grundlag, dets Opfordring til at
fremkomme med et Lovforslag derom og Re-
gjeringens Svar var kun nogle ganske faa
Dage, i hvilken Mellemtid der ikke var eller
kunde have været Tale om nogen Contraer-
klæring fra Godseierne udenfor Rigsdagen.
Datoen paa Regjeringens Svar er den 23de
Januar 1856, og de Udtalelser fra Gods-
eiernes Side udenfor Rigsdagen, som det ærede
Medlem henviste til, indkom først senere; altsaa
kunde dette ikke have nogen Indflydelse
paa Regjeringens Svar af 23de Januar 1856.
Det kunde derfor, selv om det forholdt sig
saaledes, ikke paa nogen Maaade bevise, at
den Beretning, der er givet herom, skulde
være urigtig. I Hensind til Sagen selv kan
jeg heller ikke paa nogen Maaade indrømme,
at Ansørfelen af det ærede Medlem om Er-
klæringerne fra de udenfor staaende Godseiere
skulde kunne have nogen som helst Indflydelse
paa Bedømmelsen af Regjeringens Stilling til
Sagen i hiin Tid. Det er jo klart, at naar
begge Rigsdagens Thing omtrent eenstemmigen
ere enige om at ønske en Sag afgjort paa

en vis bestemt Maaade, saa pleier man ikke
at indrømme, at Regjeringen kan have god
og gyldig Grund til at modsætte sig eller
kan være indskyldt, naar den modsætter sig
en saadan Afgjørelse, fordi der udenfra, fra
Andre, kommer Indsigelse imod samme. Den
Paastand, at noget Saadant skulde vælte An-
svaret for at modsætte sig Sagen fra Regje-
ringen, kan jeg ikke erkjende for rigtig, og jeg
troer heller ikke, at Thinget vil erkjende Rig-
tigheden deraf. Det er Rigsdagen, som er
Udtrykket for Befolkningens Mening, det er
Rigsdagen, der er Folkets Repræsentanter, og,
naar hele Rigsdagen er saa enig, som den
var i dette Tilfælde, og Regjeringen des-
agtet sætter sig imod Sagen, saa gaaer det
ikke an, ialfald er det fuldkommen ugrundet
at henvise til, at Regjeringen ikke har noget
Ansvar i saa Henseende, fordi der udenfra
kommer Indsigelser mod Sagen. Den hele
Lovgivning vilde jo heller ikke kunne gaae, den
vilde gaae fuldstændig istaa, dersom det, der
her var anført, forholdt sig rigtigt. I saafald
vilde jo Næringsloven af 1857 paa ingen
Maaade have kunnet gaae igjennem, uagtet
Fleertallet i Rigsdagen var enig med Regje-
ringen om den; thi der kom mange Erklæ-
ringer og Indsigelser mod den udenfra; men
dengang sagde man ikke, at man skulde tage
et saadant Hensyn, at Rigsdagens Mening
skulde tilfidesættes for Hensynet til de Erklæ-
ringer, der kom udenfra. Der kunde jo ogsaa
nævnes flere andre saadanne Tilfælde. Det
lader sig altsaa ikke gjøre af den Grund, som
det ærede Medlem syntes at ville gjøre gjæl-
dende, at tage Ansvar for, at denne Sag ikke
dengang kom videre, bort fra Regjeringen.
Med Hensyn til min Mening om dette Spørgs-
maal, saa er jeg i det Tilfælde, at jeg kan
oplyse, at det, som jeg her udtaler, ingenlunde
er Noget, som jeg nu fremsætter, men at jeg
ogsaa strax, efterat denne Tilbragelse havde
fundet Sted, fremsatte det Samme heri Thinget.
I den første Samling, efter at denne
Dagsorden var bleven vedtagen, indbragte jeg
igjen et Forslag om Fæstesagen, og under Be-
handlingen deraf udtalte jeg udtrykkelig, at jeg
holdt mig overbevist om, at det aflaaende
Svar, der var meddeelt af Ministertiet paa